

დაეთმოს სამთო, რეკრეაციულ ტურიზმს. აქვე, უნდა აღინიშნოს, ტურისტული პოტენციალის განსაზღვრისას ნაკლები ყურადღება ეთმობა კულტურულ მემკვიდრეობას, რომელიც საქართველოში ფართოდაა წარმოდგენილი (ამის ნათელი მაგალითია ისეთი ქვეყნები, როგორიცაა: იტალია, საბერძნეთი, ეგვიპტე და ესპანეთი). ასევე, დაუშვებელია ფსევდო კულტურული მემკვიდრეობის შექმნა (ამის ნათელ მაგალითს წარმოადგენს არგონავტების ისტორია, როდესაც მათი რიონში შემოსვლა ჭოროხზე გადაიტანა წინა მთავრობამ და მედეას, ფოთის მაგივრად, ბათუმში დაუდგა მონუმენტი). ამან გამოიწვია ის, რომ სოჭის ოლომპიადის სარეკლამო კლიპში არგონავტების შემოსვლა გადატანილი იქნა სოჭის მიმდებარე რეგიონში.

ზემოთაღნიშნული ისტორიული გამოწვევების, გარეგანი და შინაგანი მუქარების გათვალისწინება და ადეკვატური ზომების განხორციელება სახელმწიფო პოლიტიკის სტრატეგიული ამოცანაა.

THE ECONOMY OF GEORGIA AND THE NATIONAL INTERESTS

**Zurab Vashakidze,
Marina Diasamidze,
Ana Vashakidze**

RESUME

The article discusses some problems, from the first period, related to the formation of the independent economic system of Georgia, based on market principles. The issues of economic policy are associated with a sustainable development of the country. Transnational companies can play a key role in the economic development of countries, also to bring some positive and negative outcomes. A great attention is also paid to the issue of Georgia's economic security. The article also analyzes the touristic perspectives of Georgia and the importance of the cultural heritage in the development of this field.

სახელმწიფო დახმარება

სლავა ფეტელავა

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი

ჯამლეთ ჯანჯღავა

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის
პროფესორი

„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, სახელმწიფო დახმარება, რომელიც გაიგივებულია სუბსიდიასთან, წარმოადგენს ეკონომიკური აგენტის მიმართ მიღებულ გადანაწევტილებას, რომელიც მოიცავს გადასახადებისაგან გათავისუფლებას, გადასახადის შემცირებას ან გადავადებას, ვალის ჩამონერას, რესტრუქტურირებას, სესხის ხელსაყრელი პირობებით გაცემას, საოპერაციო აქტივების გადაცემას, ფულადი დახმარების განვებას, მოგების მიღების გარანტიის მიცემას, შეღავათების მინიჭებას და სხვა.

ამასთან, ამავე კანონის მე-12 მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, შეიძლება დაშვებულ იქნას სახელმწიფო დახმარება, რომელიც არ საჭიროებს სსიპ კონკურენციის სააგენტოსთან შეთანხმებას, თუ ის:

ა) გაიცემა ინდივიდუალური მომხმარებლისათვის სოციალური დახმარების სახით, იმ პირობით, რომ დახმარება არ გამოიწვევს შესაბამისი საქონლის/მომსახურების მწარმოებლის დისკრიმინაციას;

ბ) მიზნად ისახავს სტიქიური მოვლენის ან ფორსმაჟორული გარემოების შედეგების აღმოფხვრას; გარემოსდაცვითი ღონისძიებების განხორციელებას; საქართველოს საკანონმდებლო აქტით ან საქართველოს საერთაშორისო შეთანხმებით გათვალისწინებული უფლების განხორციელებას ან მოვალეობის შესრულებას;

გ) გაიცემა ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების სახით, უმნიშვნელო ოდენობით;

ვ) მიზნად ისახავს მნიშვნელოვანი სახელმწიფო პროექტების განხორციელებას, თუ ამის თაობაზე საქართველოს მთავრობას მიღებული აქვს გადაწყვეტილება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე შეიძლება ითქვას, რომ, ერთი მხრივ, ზემოაღნიშნული ფორმით გაცემული სახელმწიფო დახმარებების შესახებ ინფორმაცია არაა სავალდებულო მიენოდოს კონკურენციის სააგენტოს, რაც ჩვენი აზრით, „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის ამ ნაწილის აღსრულების შემაფერხებელ გარემოებად შეიძლება იქცეს. კერძოდ, კონკურენციის სააგენტოს ვერ ექნება ინფორმაცია და შესაბამისად ვერ განსაზღვრავს ფერხდება თუ არა კონკურენცია იმ ბაზრებზე, სადაც ცალკეულ ეკონომიკურ აგენტებზე გაიცა 400 000 ლარის (ან ნაკლები) სახელმწიფო დახმარება. ასევე, სააგენტოს ვერ ექნება წარმოდგენა (შესაბამისად ვერ განსაზღვრავს ირ-ღვევა თუ არა კონკურენციის კანონმდებლობა) იმ სახელმწიფო დახმარებებზე, რომლებიც გაიცემა ცალკეული საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრული მოვალეობების შესასრულებლად. აქ ნამდვილად არ გვაქვს მხედველობაში საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს რესტრუქტურიზაციისა და ვალების ჩამოწერის უწყებათაშორისი კომისიის საქმიანობა, რადგანაც ამ კომისიის მუშაობის პროცესში, წინა წლების ანალოგიურად სავსებით შესაძლებელია ჩართული იყოს კონკურენციის ორგანო (2006-2008 წლებში ამ კომისიის მუშაობაში აქტიურად იყო ჩართული საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტო).

მეორე მხრივ, „ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ასოცირების შეთანხმების“ მე-10 თავის (კონკურენცია), 206-ე მუხლის (სუბსიდიები) მე-2 პუნქტის თანახმად - „თითოეულმა მხარემ უნდა უზრუნველყოს საჯაროობა სუბსიდიების სფეროში. ამ მიზნის მისაღწევად, თითოეულმა მხარემ მეორე მხარეს 2 წელიწადში ერთხელ უნდა მიაწოდოს ანგარიში იმ სუბსიდიის სამართლებრივი საფუძვლის, ფორმის, ოდენობის ან ბიუჯეტის და, სადაც შესაძლებელია, სუბსიდიის მიმღების შესახებ, რომელიც გაცემულია

მისი მთავრობის ან ნებისმიერი საჯარო დაწესებულების მიერ საქონლის წარმოებასთან მიმართებაში. ანგარიში წარდგენილად ითვლება, თუ შესაბამისი ინფორმაცია განთავსებულია თითოეული მხარის მიერ საჯაროდ ხელმისაწვდომ ვებ-გვერდზე“.

ცხადია, ასოცირების შეთანხმების ამ ნაწილის შესაბამისად აღებულ ვალდებულებათა შესრულებაზე პასუხისმგებლობა საქართველოს მთავრობამ შეიძლება დააკისროს ნებისმიერ სამთავრობო დაწესებულებას (იგივე საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ან კიდევ საქართველოს მთავრობის კანცელარიის რომელიმე სტრუქტურულ ქვედანაყოფს და ა.შ.), თუმცა, ჩვენი აზრით, ამ მიმართულებით ევროკავშირის წინაშე ანგარიშვალდებული ორგანო უნდა იყოს სსიპ კონკურენციის სააგენტო, რომელსაც „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონით და მისგან გამომდინარე, მეორადი კანონმდებლობის შესაბამისად ეკისრება ქვეყანაში თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის ხელშეწყობა, რაც სხვა საკითხებთან ერთად მოიცავს კონკურენციის შემზღუდავი სახელმწიფო დახმარებების დაუშვებლობას. ამ უკანასკნელის მიღწევა კი შეუძლებელია ზოგადად ქვეყანაში განხორციელებული სახელმწიფო დახმარებების შესახებ შესაბამისი (სრულყოფილი) ინფორმაციის მიღებისა და დამუშავების გარეშე.

ეს მით უფრო აქტუალურია იმ ფონზე, რომ „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად - „აკრძალულია ეკონომიკური აგენტისათვის ან კონკრეტული სახის საქმიანობისათვის სახელმწიფო დახმარება ნებისმიერი ფორმით, რომელიც აფერხებს კონკურენციას ან ქმნის მისი შეფერხების საშიშროებას“. თუმცა, ფაქტია ისიც, რომ: 1) თუ გასაცემი სახელმწიფო დახმარება ზღუდავს კონკურენციას, სააგენტოს მისი აღკვეთა მაინც არ შეუძლია, რადგანაც ის მხოლოდ სამართლებრივ დასკვნას ან რეკომენდაციებს გასცემს, რომელსაც „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად წარუდგენს საქართველოს მთავრობას. შესაბამისად, საქართველოს მთავრობა იღებს საბ-

ოლოო გადაწყვეტილებას კონკურენციის შემზღუდავი სახელმწიფო დახმარების გაცემაზე და არა კონკურენციის სააგენტო. სააგენტოს ასეთ შემთხვევებზე ზემოქმედების არანაირი ადმინისტრაციული ბერკეტი („კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-15 მუხლი თანახმად - გაცემული სახელმწიფო დახმარების გასაჩივრება შეუძლია იმ პირს რომელსაც უშუალოდ მიაღდა ზიანი; ამდენად, გამოდის რომ კონკურენციის სააგენტომ ამ შემთხვევაში გარედან უნდა უყუროს პროცესს) არ გააჩნია; 2) იმ შემთხვევაში, თუ კონკურენციის სააგენტოს გვერდის ავლით გაიცა ისეთი სახელმწიფო დახმარება, რომელიც აფერხებს კონკურენციას, ან კიდევ სააგენტოსთან შეთანხმებით გაცემული სახელმწიფო დახმარების შემდგომ შეიქმნა შესაბამისი ბაზარზე კონკურენციის შეფერხების საშიშროება - კონკურენციის სააგენტოს ამ შემთხვევაშიც, მისი მონესრიგების არანაირი ბერკეტი არ გააჩნია, გარდა სარეკომენდაციო ხასიათის გადაწყვეტილებების მიღებისა.

აღნიშნულიდან გამომდინარე ვფიქრობთ, რომ „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონში სახელმწიფო დახმარებების ნაწილი სრულსაყოფია (კანონის მე-12 მუხლის მე-2 პუნქტში მოცემული გამონაკლისები საჭიროებს აუცილებელ გადახედვას). ჩვენი მოსაზრებით ამ პუნქტის „ა“ (გაიცემა ინდივიდუალური მომხმარებლისათვის სოციალური დახმარების სახით, იმ პირობით, რომ დახმარება არ გამოიწვევს შესაბამისი საქონლის/მომსახურების მწარმოებლის დისკრიმინაციას), „ბ“ (მიზნად ისახავს სტიქიური მოვლენის ან ფორსმაჟორული გარემოების შედეგების აღმოფხვრას), და „ე“ (გაიცემა ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების სახით, უმნიშვნელო ოდენობით) ქვეპუნქტებით განსაზღვრული სახელმწიფო დახმარების გაცემის გარდა, ყველა სხვა დანარჩენი შემთხვევა უნდა თანხმდებოდეს სსიპ კონკურენციის სააგენტოსთან.

ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე მიგვაჩნია, რომ კონკურენციის ჩარჩო კანონი უნდა ავალდებულებდეს, სახელმწიფო დახმარებებების გამცემ სუბიექტს, მის მიერ გაცემულ სახელმწიფო დახმარებათა („კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს

კანონის მე-12 მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად გაცემული სახელმწიფო დახმარებები) შესახებ ინფორმაცია ოპერატიულად მიაწოდოს კონკურენციის სააგენტოს.

ამასთან, კონკურენციის ჩარჩო კანონში ასახულ თითოეულ ვალდებულებათა შეუსრულებლობაზე (სახელმწიფო დახმარების გამცემის მიერ, სახელმწიფო დახმარების გაცემის პროცედურის კონკურენციის სააგენტოსთან შეთანხმების ვალდებულება) უნდა იყოს შესაბამისი ადმინისტრაციული სანქცია განსაზღვრული. გარდა ამისა, იმ შემთხვევაში, თუ სახელმწიფო დახმარების გაცემის შედეგად, ამ დახმარების გაცემის შემდგომ პერიოდში ადგილი აქვს კონკურენციის შეფერხების ფაქტს, აუცილებელია ასეთი დახმარების შეჩერება (შენწყვეტა). შესაბამისად, კანონმდებლობა უნდა ითვალისწინებდეს ასეთ შემთხვევებში გაცემული სახელმწიფო დახმარების უკან დაბრუნების მექანიზმებს.

საბოლოოდ კი ვფიქრობთ, რომ „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონში ამ და სხვა სახით (კანონში არსებულ სხვა ხარვეზებზე საუბარი არ წარმოადგენს ამ სტატიის მიზანს) არსებული ხარვეზების გამოსწორება, მისი აღსრულების მექანიზმების ეფექტურობას აამაღლებს, რამაც საბოლოო ჯამში კონკურენციის დაცვის და თავისუფალი ვაჭრობის პრინციპების დამკვიდრებით, ხელი უნდა შეუწყოს ბიზნესის დაცულობის ხარისხის გაუმჯობესებას და ქვეყანაში ინვესტიციების მოზიდვას.

ლიტერატურა:

1. ფეტელავა ს., მსჯელობა საქართველოს საკონკურენციო (ანტიმონოპოლიური) სამართლის სრულყოფის საკითხებზე, „ლოი“, თბ., 2007;
2. „თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის შესახებ“ 2005 წლის 3 ივნისის კანონი;
3. „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონი (2014 წლის 21 მარტის ცვლილებების გათვალისწინებით).
4. „ინდივიდუალური სახელმწიფო დახმარების უმნიშვნელო

ოდენობისა და სახელმწიფო დახმარების გაცემის ზოგადი წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 1 სექტემბრის №529 დადგენილება;

5. ევროკავშირისა და საქართველოს შორის 2014 წელს დადებული ასოცირების შეთანხმება.

THE STATE AID

Slava Fetelava,
Jamlet Janjgava

RESUME

The article „State Aid“ refers to the problems of issuance of this aid. Therefore, in the article are highlighted the gaps of the state aid procedures, there are critically analyzed and presented the concrete proposals for their resolution (with the legislative amendments).

Ultimately, there is underlined that the draft proposals for the Georgian Law on Competition will help to uproot the existing gaps of the Law and will increase the efficiency of law enforcement mechanisms, which by establishing the principles of competition protection and free trade, should contribute to improving the quality and safety of business and investments in the country.

კაპიტალიზაციის მექანიზმი და მისი განვითარების წინააღმდეგობები საქართველოში

ივანე ჩხაიძე

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია
პირველწოდებულის სახელობის
ქართული უნივერსიტეტის დოქტორანტი

გარდამავალი ეკონომიკის ქვეყნები, როგორც კვლევები გვიჩვენებენ, მიუხედავად განხორციელებული ეკონომიკური რეფორმებისა, რომელსაც საფუძველი ჩაეყარა საბაზრო ურთიერთობების ფორმირებაზე ორიენტირებული, „ვამინგტონის კონსენსუსის“ სახელით ცნობილი სტრატეგიის საფუძველზე, დღესაც განიცდიან ინვესტიციების მწვავე ნაკლებობას, რამდენადაც შესაბამისი საფინანსო ბაზრები და ინსტიტუტები ვერ ჩამოყალიბდა სრულყოფილად და მათი როლი ეკონომიკაში კვლავ დაბალი დარჩა. შესაბამისად, ქვეყნის ეკონომიკის კაპიტალიზაციის დონეც არ გაიზარდა და დაბალია.

კაპიტალიზაცია კაპიტალის მოცულობაა, რომელიც განისაზღვრება საბაზრო ღირებულებით, ანუ იგი არის ამა თუ იმ ბიზნესის საბაზრო ღირებულება.¹ თანამედროვე ფინანსურ და ეკონომიკურ ლიტერატურაში „კაპიტალიზაცია“ გამოიყენება სხვადასხვა მნიშვნელობით, მაგრამ მისი მნიშვნელობები მხოლოდ ორ ძირითად შინაარსზე შეიძლება დავიყვანოთ: 1/. კაპიტალიზაცია როგორც რესურსების ბრუნვაში ჩართვა და მისი

1 Сирота Л.В. Институциональные Условия Роста Капитализаций. <http://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-institutsionalnyh-usloviy-rosta-kapitalizatsii-v-rossiyskoy-ekonomike>